

BUMMGJALD

ONGIN TRUPULLEIKI

– Er politiskur vilji, er ongin trupulleiki at figgja tað, sum tað kostar at halda vegir og tunlar, uttan at leggja bummgjald á undirsjóvartunlarnar, sigur Jan Johannesen, búskaparfrøðingur

» Bummgjald avmarkar samfelagsligu nyttuna av tunlunum

BUMMGJALD ER TAÐ RINGASTA SUM ER

Avleiðingin av bummgjaldinum er, at vit fáa ov lítla nyttu burtur úr undirsjóvartunlunum

Áki Bertholdsen

Bummgjald er tann ringasti mátin yvirhøvur at figgja eina iløgu í undirstøðukervið uppá.

Tað staðfestir Jan Johannesen, búskaparfrøðingur.

Á almennum fundi í Vágum í farnu viku, útgrein-aði hann, hvussu iløgur í undirsjóvartunlar, og annað undirstøðukervið, kunnu figgjast, og hvørjir fyrimunir og vansar eru við teimum ymsu figgingarhættunum.

– Tað, sum gevur størstu samfelagsnyttuna, er at figgja undirstøðukervið við skatti, bæði beinleiðis skatti og við avgjöldum, tí tá eru møguleikarnir at koyra óavmarkaðir.

– Hetta er eisini tann vanligasti hátturin, og soleiðis verða allir omansjóvartunlarnir í Føroyum figgjaðir.

Undirstøðukervið kann eisini figgjast við vegskatti, men í Føroyum er vegskatturin mest at samabera við

skatt, tí hann fer allur í stórapott, og verður ikki brúktur til ávís endamál.

Tað ber eisini til at leggja avgjöld á bensin og diesel, og so rinda øll sín part, alt eftir, hvussu nógv, tey koyra.

Men eisini avgjöldini á bensin og diesel mugu eisini metast at vera ein vanligur skattur, tey tey fara øll í stórapott og verða ikki brúkt til ávís endamál.

Búskaparfrøðingurin sigur, at fjórði møguleikin er so at figgja iløgurnar við bummgjaldið, sum er brúkt í Vágatunlinum og í Norðoyatunlinum.

– Íløgurnar kunnu eisini figgjast við eini samanrenning av tveimum, ella fleiri av hesum figgingarhættum.

Vánaligasta loysnin

Jan Johannesen sigur, at av hesum fyra figgingarhættunum, er tað bummgjaldið, sum er tann vánaligasta loysnin, tí tað gevur samfelagnum minstu nyttuna burtur úr iløguni.

– Undirsjóvartunlarnir eru at meta sum monopol og sluppu privatfólk at keypa teir kundu tey sett bummgjaldið eftir vanliga marknaðinum. Og tá kundu sett so stór gjöld á, at vinningurin var sum mest.

Men búskaparfrøðingurin sigur, at undirsjóvartunlarnir eru almennar farleiðir, sum tæna almenninginum, og tí eigur at verða hugsað um, at samfelagsnyttan av teimum, skal vera so stór, sum gjørligt.

– Og tað er greitt, at bummgjald avmarkar samfelagsligu nyttuna av tunlunum, og jú hægri bummgjaldið er, tess lægri er samfelagsnyttan, tí meiri verður ferðslan avmarkað.

Og harafturat kemur, at tess lægri bummgjaldið er, tess størri partur av inntøkunum fer til umsiting, og upp aftur minni lønar tað seg.

– Var tað ókeypist at koyra, var samfelagsnyttan tilsvandi størri, sigur Jan Johannesen.

Hann sigur, at í 2013 vóru lønarútreiðslurnar í báðum undirsjóvartunlunum, átta prosent av inntøkunum.

Taka vit lønir og viðlíkahald undir einum, eru lønirnar 23 prosent av útreiðslunum til viðlíkahald, so talan er um lutfalsliga dýran rakstur.

– Skulu inntøkurnar bara svara til viðlíkahaldið, hevði tað borið til at lækka tað munandi, sigur Jan Johannesen.

Perur og bananir

Búskaparfrøðingurin vísir á, at summi politikarar tosa um eina samferðsluætlan, har undirsjóvartunlar og Strandferðslan skulu knýtast saman.

– Tað merkir, at undirsjóvartunlarnir skulu vera inntøkukelda hjá øðrum endamálum, men tað er ein løgin hugsunarháttur, heldur hann.

– Tað er sum at samanbera perur og bananir, leggur hann afturat.

– Tað kostar einki at koyra

ígjøgnum omansjóvartunlar og eftir brúm, men koyrir tú ígjøgnum ein undirsjóvartunnil, skal tað knappliga kosta.

Harafturat kemur, at kapasiteturin í tunlunum er óavmarkaður og tað kostar at kalla púra onki at flyta nakrar bilar afturat ígjøgnum teir.

– Men skal Smyril sigla ein túr afturat, kostar tað stórar upphæddir til olju, manning og aðrar útreiðslur, tí inntøkurnar av ferðaseðlum er verri enn so nokk til útreiðslurnar.

– So búskaparlíga hevði tað loyst seg betri at bundið hann við bryggju, sigur Jan Johannesen. Men hann skundar sær at leggja afturat, hetta er bara fyrri at samanbera viðurskiftini, og ikki fyrri at siga, at Smyril ikki skal sigla.

Tað ber væl til

Jan Johannesen vísir eisini á, at politikarar stúra fyrri, hvussu tað skal bera til figgja

tað, sum tað kostar at halda vegir og tunlar, og at gera neyðugar ábøtur.

– Er politiskur vilji til tað, er eingin trupulleiki í tí, men at gera tað við bummgjöldum, er tað tann vánaligasta loysnin sigur Jan Johannesen.

– Tá hevði verið skilabetri at hækka vegskattin og avgjaldið á brennievni, og so samstundis at marka pengarnar til Landserk at brúka at halda vegir, byrgingar, brýr og tunlar fyrri, leggur hann afturat.

Hetta er ikki ókent í Føroyum, sum hetta er sama prinsipp, sum verður búkt í Als, í Samhaldsfasta, í Barsilsskipanini og í Heilsu-trygd, og tað kann eisini brúkast í sambandi við undirstøðukervið.

Jan Johannesen vísir eisini á, at ein kanning í Danmark vísir, at tað hevði loyst seg fyrri samfelagið at avtikið bummgjaldið um Stórabelt, hóast brúgvín ikki er skuldarfrí.